



Μεσολογγίτισσαι

Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ Κ. ΠΑΡΘΕΝΗΣ

Υπό τὸν τίτλον τοῦτον τὸ ἐν Παρισίοις ἐκιδδόμενον Περιοδικὸν «Isis» δημοσιεύει τὸ ἐπόμενον ἄρθρον τοῦ κ. Jean Libert, ὅστις ἐξαίρει τὸ καλλιτεχνικὸν ἔργον τοῦ Ἑλλήνος ζωγράφου κ. Κ. Παρθένου.



ΗΜΕΡΟΝ, ὅτε αἱ μεγάλαι παραδόσεις τῆς τέχνης ἐξηφανίσθησαν ἐκ τῶν σχολῶν καὶ ἐκ τῆς ψυχῆς μας, δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐν τῷ ἐξωτερικῷ οἱ ζωγράφοι φροντίζουσι νὰ ἀποχωρισθῶσι τῶν ἀρχῶν, ἃς ἔλαβον ἐκ τοῦ ἡμετέρου πολιτισμοῦ καὶ τῶν διδασκάλων μας, καὶ ἐπωφελοῦνται τῆς οἰστηλότητος τῶν impressionnistes καὶ τῶν συμβολιστῶν. Καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως ἤδη ἐγνωρίσθησαν πρὸς τὸ νέον, τὸ δυνατόν, ἀλλ' ἐρμηνεύουσι τὰς βαθεῖας σχέσεις τῶν ἐν τῇ ἀγιογραφίᾳ, ἐνῶ αἱ Ἐκθέσεις

τῶν ἡμετέρων πρωτοπόρων τῆς τέχνης δὲν δύνανται νὰ ὑπενθυμίζωσιν ἢ τὸ φρενοκομεῖον.

Ὁ ζωγράφος Κ. Παρθένος, ἂν καὶ θαυμαστῆς τῆς κλασικῆς τέχνης τῆς γενεθλίου τοῦ χώρας, τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, φαίνεται μετατοπίζων τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν ἐν τῇ συγκαταστήσει τοῦ συμβόλου ἐνὸς ἰδανικοῦ κόσμου καὶ ἀνανεοῖ τὴν βυζαντινὴν τέχνην, ἀπὸ πολλοῦ ἐξαφανισθεῖσαν, διότι τὰ ἄμορφα σχεδιάσματα τῶν μοναχῶν τοῦ Ἀθῶ δὲν ἤμπορουν νὰ παρουσιάσωσι μίαν τέχνην τελείως ὀρισμένην.

Ἡ Βυζ. τέχνη, ἥτις κυρίως κοσμεῖ τοὺς Ἑλληνικοὺς ναοὺς τῆς Ἀνατολῆς, εἴλκυσε καὶ ἡμᾶς ἐπίσης διὰ τῶν συγγραφῶν τοῦ Charles Diehl καὶ τοῦ Βασιλείου καὶ τῆς Σοφίας Paul Adam. Ἀπονέμομεν τὸν θαυμασμόν μας πρὸς τὴν βασιλικὴν τοῦ ἐν Κων)πόλει ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ τοῦ Κρεμλίνου τῆς Μόσχας.

Ἀνεζητήσαμεν μάλιστα ἐντὸς τοῦ Βυζαντίου τὴν κλεῖδα τῆς Τέχνης, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μεγάλην πλαστικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀπετύχαμεν. Ἄλλ' ὁ Κ. Παρθένος ἀπέδειξεν ὀριστικῶς τὴν καλλιτεχνικὴν του δύναμιν εἰς τὰς τοιχογραφίας τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Πόρου.

Ὁ Κωνσταντῖνος Παρθένος τὰς πρώτας σπου-

δάς του έποίησεν παρὰ τῷ Βαυαρῷ ζωγράφῳ Karl Dieffenbach, τῷ μεγάλῳ διδασκάλῳ τοῦ Γερμανικοῦ συμβολισμοῦ, τῷ ἀγνῷ καλλιτέχνῃ, ὅστις ἀνεζήτησε ἐν τῇ φύσει τὴν συμβολικὴν ἔμπνευσιν, συνεπλήρωσε δ' εἰτα αὐτὰς ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν τῇ Βιεννῇ. Ἀκαδημία τῶν Καλῶν Τεχνῶν, ἐν ἣ ἔλαβε καὶ τὸ πρῶτον βραβεῖον. Τινὲς τῶν πινάκων του εὗρίσκονται ἐν τῷ British Museum τοῦ Λονδίνου καὶ ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ τῆς Βιέννης.

Ὁ Παρθένης, ὅστις εἶνε μουσικὸς, ἐδημιούργησε μίαν τέχνην μουσικὴν καὶ φαίνεται μετατοπίζων τὸν ἦχον ἐν τῷ χρώματι. Τὰ ἔργα του εἶνε συμφωνία ἐξωγραφισμένη. «Τὸ ἄσμα τῶν ἀστέρων», «Ὁ χορὸς τῶν κυμάτων», «Τὸ ὄνειρον», «Ἡ Ἑλληνικὴ Δύσις», «Αἱ Ἀλπεῖς», «Ὁ Βωμὸς τῆς Ἀρτέμιδος», «Ἡ προσευχὴ τῆς Ἀφροδίτης», «Τὸ ἀθάνατον ἄσμα» κ.λ.π.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶνε ἐν ἀριστούργημα συμφωνίας, καθορίζουσης τὸ ἀπόρρητον τῆς ἀθανασίας τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας. Ἐν τῷ ἡμίφωτι σεληνοφγεγοῦς νυκτὸς διαυγοῦς καὶ γαληνιαίας βλέπει τις μακρὰν ὑφούμενον τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως μὲ τὰ θυσιαστήρια καὶ τοὺς ἀρχαίους θεοὺς του. Πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βράχου ἐκτείνεται διηνησιμένος ὁ κήπος τοῦ Ζαπτείου — ἡ Ἑδέμ τῆς Σφέφρας. Αἱ πένθιμοι κυπάρισσοι, ἃς ὁ ζωγράφος ἀγαπᾷ, ρίπτουσι τὴν σκιάν των δι' ἡδεΐας μελαγχολίας ἐπάνω εἰς τὰ ἀθάνατα ἐρείπια τοῦ θεοῦ Παρθενῶνος. ἐνῶ μέσα εἰς τὰ ἄλση, ὅπως τὰ πνεύματα, ψάλλουσιν αἱ Δρυάδες διὰ τῶν αὐλῶν των τὸ ἀθάνατον ἄσμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κάλλους.

Εἰσδύων τις ἐν τῇ μαγικῇ σκέψει τοῦ καλλιτέχνου νομίζει ὅτι ἀκούει τοὺς μυστηριώδεις ἦχους τῆς ἀναλλοιώτου συμφωνίας τῆς Τέχνης.

Ἐν τῇ αἰσθητικῇ τοῦ νεαροῦ τούτου ζωγράφου ὑπάρχει ἐν μυστικὸν αἶσθημα.

Πάντοτε κατηφές, προτιμᾷ τὴν μόνωσιν, ὅταν ἀδυνατῇ νὰ συναντήσῃ τὴν ἐκλεκτὴν ψυχὴν, πρὸς ἣν νὰ δύνηται νὰ ψάλλῃ τοὺς ποιητικοὺς φθόγγους, οὓς ἀποπνέει ἡ ψυχὴ τοῦ ἀληθινοῦ καλλιτέχνου. Ἡ ζωὴ του εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις της ρυθμίζεται ὑπὸ τῆς αἰσθητικῆς του ὄνειροπόλος, ἐνίοτε λησμονεῖ ἀκόμη καὶ ὅτι ζῇ καὶ ἐν τούτοις εἶνε βαθὺς παρατηρητὴς τῶν περικυκλούντων αὐτόν. Πιέζει διὰ τῆς ψυχικῆς του δυνάμεως μᾶλλον ἢ δι' αὐτοῦ τοῦ ὁράματός του καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν ἐνστικτὸν του οὐδέποτε ἀποπλανᾶται. Ὁ Παρθένης εἶνε μία ἀρμονία καὶ εἶνε δυστυχὴς ὅταν περὶς του ἡ ἀρμονία λείπῃ. Ἡ φυσιογνωμία του προδίδει, ὅπως καὶ τὰ ἔργα του, τὴν ψυχὴν δύο μεγάλοι ὀ-

φθαλμοὶ ἤραιοι, ἐντὸς τῶν ὁποίων κατοπτρίζεται ὅλη ἡ θλίψις τῆς ζωῆς καὶ ἡ μεγάλη ἀπογοήτευσις, τὴν ὁποίαν παρέχει ὁ κόσμος.

Ὁ Παρθένης ἐργάζεται κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Τιτσιανοῦ καὶ τοῦ Βελασκέ. Οἱ τόνοι προδίδουσι τὴν ἐπίδρασιν τῶν Γάλλων ζωγράφων Monet καὶ Manet. Πρωτίστως ἀνενέωσε τὸν προραφαηλισμὸν, τὸν ἐμπρεσιονισμὸν καὶ τὸν ἰδεαλισμὸν, ὡς ἀποδεικνύει τὸ τρίπτυχον τοῦ Kunster Haus τῆς Βιέννης, ὅπερ ὅλοι θαυμάζουσιν : Ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ ἀνθρωπότης πρὸ Χριστοῦ, ὁ Ἰησοῦς πάσχων καὶ αἱ ἐπελθοῦσαι γενεαί, καὶ τέλος ἡ Ἑδέμ καὶ ἡ εὐτυχία, ἣν ὀνειροπολοῦμεν.

Ἡ προσωπογραφία τοῦ δημάρχου Ischebeck, ἐκτεθεῖσα εἰς μίαν τῶν αἰθουσῶν τοῦ Δημαρχεῖου τῆς Βιέννης, ἡ προσωπογραφία τῆς αὐτοκρατορίας Ἑλισάβετ καὶ ἡ τοῦ γερμανοῦ συγγραφέως Lorn, αἵτινες κοσμοῦσι τὴν φιλολογικὴν αἶθουσαν Concordia ἐν Βιέννῃ εἶνε ἐπίσης θαυμασταί.

Ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του ὁ Παρθένης εἶδεν ἑαυτὸν ἐλκόμενον πρὸς τὴν Βυζαντινὴν ἀγιογραφικὴν οὕτω δὲ τέλος εὔρε τὴν ὁδὸν του ἐν ταῖς τοιχογραφίαις, τὰς ὁποίας ἀλληλοδιαδόχως ἐξετέλεσεν ἐν τοῖς ναοῖς τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἐν Καβάλλα καὶ ἐν Δράμῃ καὶ τέλος ἐν τῷ τοῦ Πόρου.

Μυστικιστὴς ἐκ βάθους ψυχῆς ἐξιδανικεῦθη ἐν τῷ βαθεῖ μυστικισμῷ τῆς τέχνης ταύτης τῶν πρώτων στιγμῶν τῆς πίστεως. Τὴν ἀνγέννησεν ὡς τέχνην νέαν διὰ τῆς διανοίας του καὶ οὐχὶ δι' ἀντιγραφῆς καὶ μιμήσεως, ὡς οἱ ἀσθενικοὶ ζωγράφοι τοῦ τόπου μας.

Καὶ ἐν τούτοις ὁ Παρθένης πρῶτος εἰσηγγήσατο ἐν Ἑλλάδι, ἐν τῇ πατρίδι ταύτῃ τοῦ κλασικισμοῦ, τὸν ἐμπρεσιονισμὸν, ὅπως τὸν εἶχον ἀντιληφθῇ οἱ μεγάλοι καλλιτέχναι ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Ἡ τολμηρὰ αὐτῇ εἰσηγήσις προὐκάλεσεν ἐν Ἑλλάδι μίαν καλλιτεχνικὴν ἐπανάστασιν. Ἀλλ' ἐνόησαν ἐν τέλει ὅτι ἡ ἐμπρεσιονιστικὴ τέχνη ἡδύνατο νὰ προστατευθῇ ὑπὸ τῆς κλασικῆς καὶ δὴ ὑπὸ τῆς πλαστικῆς τέχνης.

Ὁ Παρθένης εἶνε ἄγνωστος ἐν τῇ Γαλλίᾳ, ἥτις νομίζει τις, ὅτι ἀδιαφορεῖ πρὸς πᾶν ὅ, τι πράττουσιν οἱ γείτονές της.

Ἀλλὰ τὰ ἔργα του θὰ ἐκτεθῶσι προσεχῶς ἐν Παρίσι. Θὰ ὑποκινήσωσι φυσικῶς πολεμικὴν βίαν καὶ θὰ προκαλέσωσι τὸν θαυμασμὸν τῶν εἰλικρινῶν καλλιτεχνῶν, τῶν ἱκανῶν εἰσεῖν νὰ πιστεύωσιν εἰς τὴν ἀναζωπύρησιν τῆς τέχνης ἐντὸς μιᾶς κοινωνίας, ἥτις ἀπώλεσε πᾶσαν παράδοσιν.

